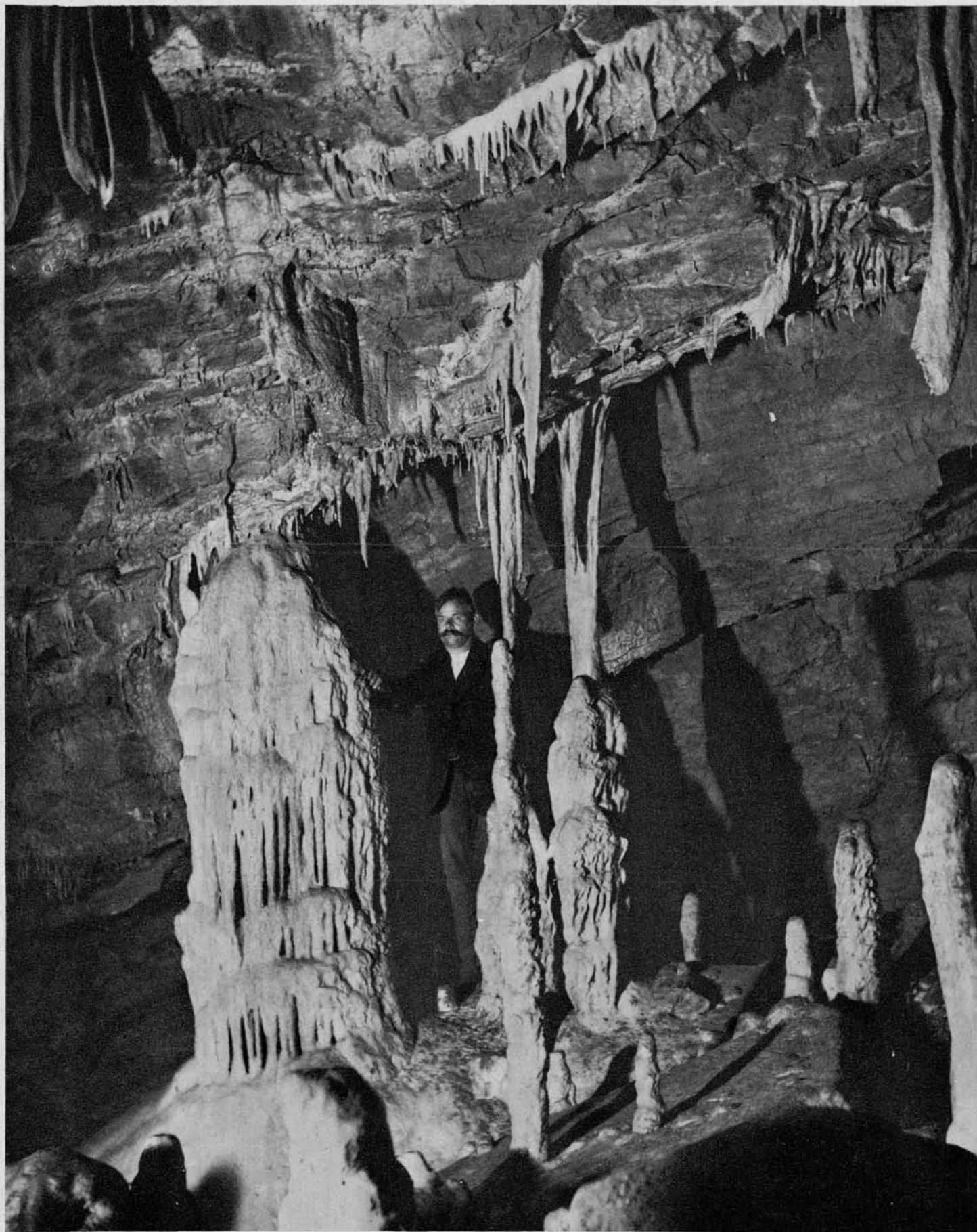

Ilustrirani **Slovenec**

Leto III ♦ Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 24. julija 1927, števil. 152 ♦ Števil. 30

Skupina kapnikov v vel. dvorani Županove jame

(občina Liplenje pri Grosupljem). Župan J. Perme (na zgornji sliki ga je videti) je odkril lansko poletje v svoji občini mogočno podzemeljsko jamo, ki je dobila ime »Županova jama« in ki se odlikuje po veliki množini lepih, prav nič pokvarjenih kapnikov. Popis jame glej v lanskem letniku »Geografskega vestnika«.

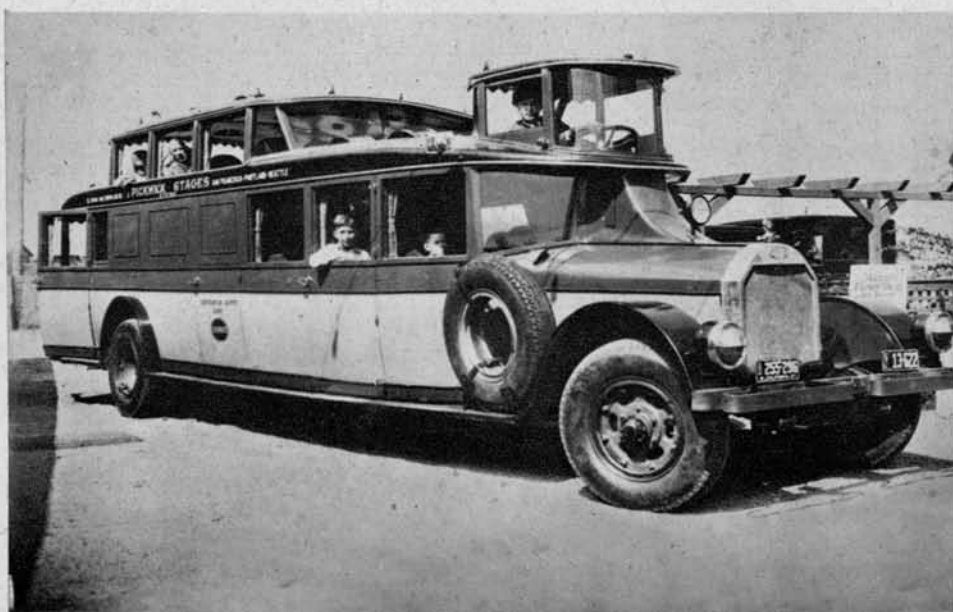
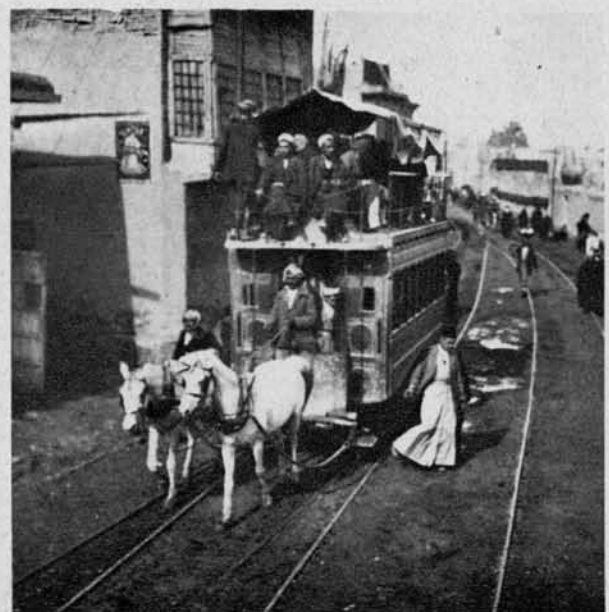
Egiptovski kralj Fuad, ki je prispel pred kratkim v London, je bil sprejet tam z največjimi slovesnostmi; na sliki vidimo gala kočijo obeh kraljev.

I. Braflanu
novi predsednik romunske vlade, ki je dobila pri zadnjih volitvah v parlament ogromno večino.

Pogled na Carigrad iz tamošnje luke
Turška vlada namerava prekrstiti Stambul (-Carigrad) na čast predsedniku turške republike v Kemali.
Na levi: poveljnik južnokitajske armade in vodja nankinske vlade, **Čiang-kai-šeg**, govori ljudstvu.

Preteklost in sedanjost

Na levi: cestna železnica v Bagdadu, še danes edino tamošnje prometno sredstvo; na desno: veliki, z vsemi udobnostmi opremljeni potniški avtomobili, ki jih uporabljajo v Ameriki za one večje proge, ki niso zvezane z železnicami,

Bogdan Marković

sedanji naš finančni minister, ki je po večletnih prizadevanjih poslancev SLS sedaj odredil, da se kronski upokojenci takoj prevedejo na dinarske.

K povzdigi trga Ljulomera v mesto:

glavni trg v Ljutomeru.

Z veličastne orlovske prireditve mariborske in celjske ekspoziture dne 10. t. m. v Celju:
na levi predsedstvo orlovske organizacije in zastave v sprevodu; na desni orliške vrste v slavnostnem sprevodu. (Fot. Kunšek, Celje.)

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Freunsfeld Josip (1861—1893). pesnik.

Gustinčič Dragotin (* 1882), publicist.

Gosar Andrej (* 1887), publicist.

Velezanimiva slovenska posebnost:

Najstarejša znana naša končnica (iz l. 1753.).

Izpoved (za moškim stoji angel, za žensko vrag, kar naj pomeni, da so ženske večje grešnice nego moški).

Ženska 'je hujša nego vrag, ker užene celo tega.

Drag pelje Luftra in njegovo Katrico v pekel.

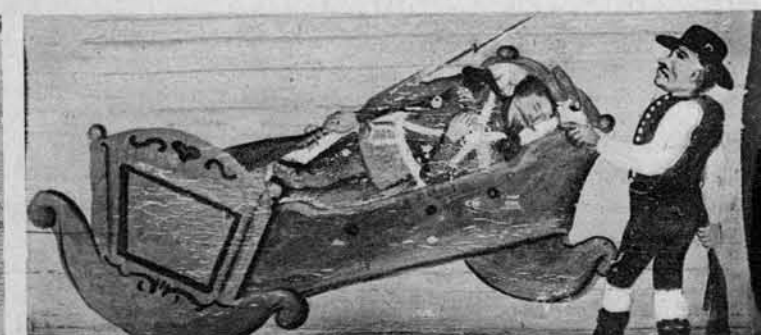
Ženski mlin (na levi mečejo vanj stare, a na desni lete iz njega mlade).

Kralj Matjaž.

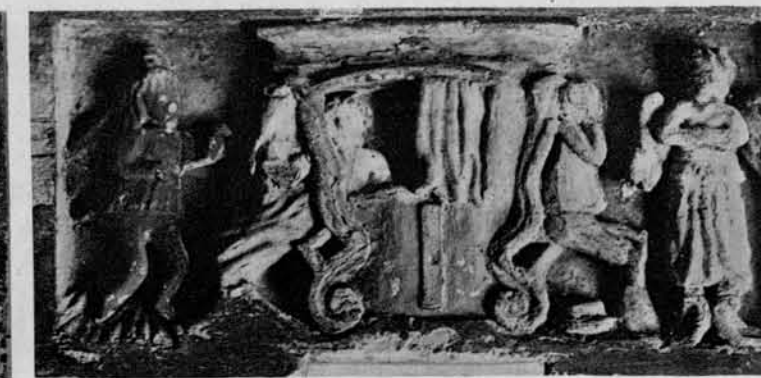
Suši krojači (krojači so tako lahki, da jih nosi veter po zraku). Ženske, krojači in lovci so najpogostejši motivi na končnicah.

Kmet z bljeto Francoza (spomin na francosko okupacijo); izmed zgodovinskih motivov so priljubljeni tudi oni, ki obravnavajo Turke.

Pred čebelnjakom.

Izpoved (motiv kakor zgoraj); primerek plastične končnice.

končnice naših čebelnih panjev

Skupina končnic v ljubljanskem Narodnem muzeju

K letošnjemu romanju na Sv. Višarje

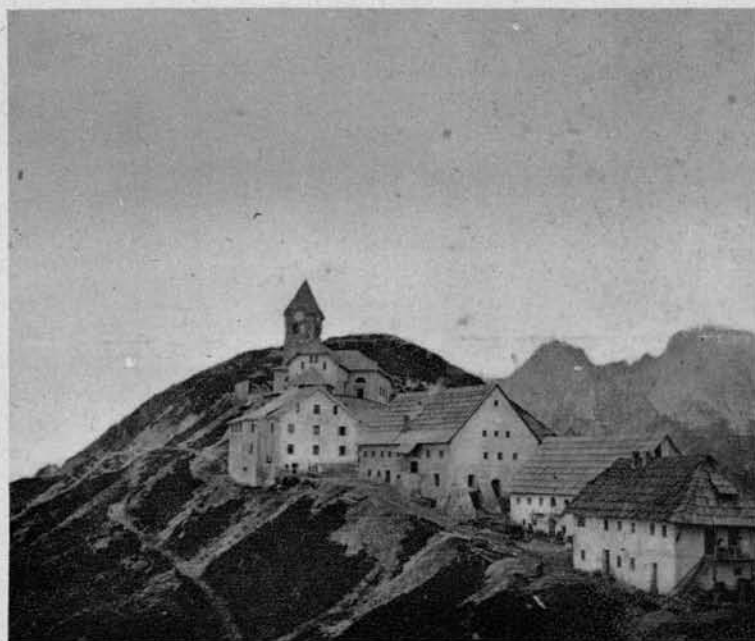
Pogled na Trbiž, veliko železniško križišče pod Sv. Višarjami.

Žabnlce (804 m nad morjem), ki se nahajajo na razvodju med Jadranskim in Črnim morjem. Na žabniški postaji izstopajo svetovišarski romarji in božja pot tudi spada v žabniško župnijo.

Sv. Višarje med vojno. Italijansko topništvo jih je razdejalo dne 16. septembra l. 1915.

Na novo pozidane Sv. Višarje; milostno podobo Matere božje so zopet prenesli na goro dne 25. junija l. 1925.

Današnji pogled v notranjščino svetovišarske romarske cerkve.

Na levi: pogled na veliki oltar; na desni: pogled od velikega oltarja proti koru.

Križem Slovenije

Duš. svećnik Marko Tomažič
dekan v Kozjem, ki je slavil dne 18. t. m.
40 letnico posvečenja, 30 letnico načelnit-
štva kozjanskega okr. zastopa in 20 letnico
dekanstva.

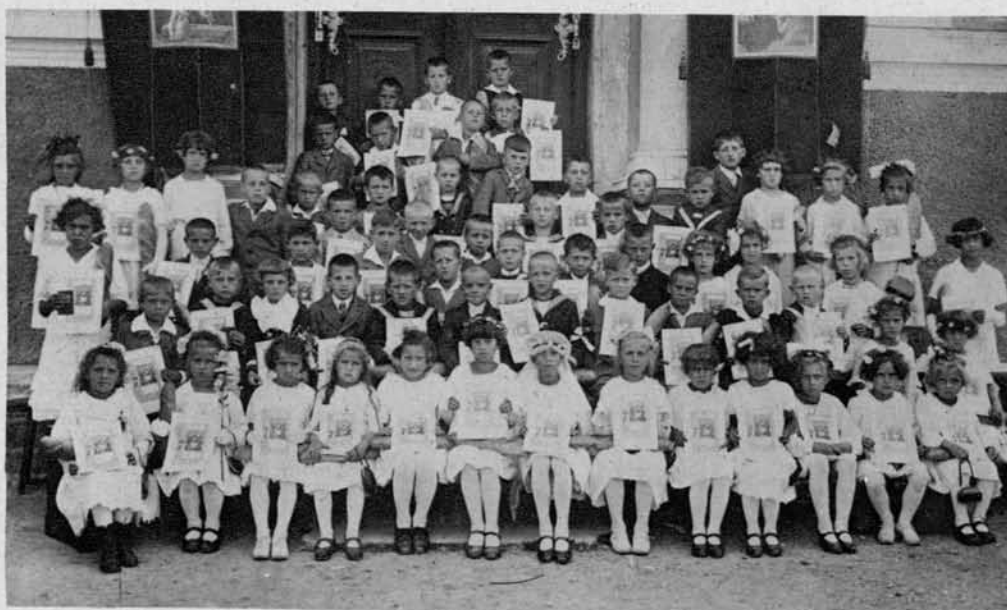
Z letošnjega birmanja v dekaniji Semlič na Dolenjskem:
knezoškof dr. A. B. Jeglič s svojim spremstvom in ljudstvom sredi belokranjskih
vinogradov ob podr. cerkvi sv. Nikolaja na Stražnem vrhu.

Ob 10 letnici mariborske dekljske osnovne in meščanske šole:
na levi pogled na šolsko poslopje; na desni pogled v šolsko razstavo, ki je bila prirejena ob tej priliki.

P. Kazimir Zakrajšek
voditelj ameriških katoliških Slovencev,
ki daruje danes svojo srebrno sv. mašo.

Letošnji prvoobhajanci pri Dev. Mar. v Polju.

Skladatelj Anton Lajovic.

Slovensko poslikanje panjske končnice.

Ta panoga slovenske ljudske umetnosti uživa v Evropi sloves originalne vrednosti in naše končnice so bile pred leti na mednarodni čebelarški razstavi v Bernu prava senzacija. Letos bodo v fotografijah razstavljene na mednarodni čebelarški razstavi v Pragi, kjer vlada zanje veliko zanimanje.

Čebelarstvo, ki se je bilo pri nas že v XVIII. stoletju pod V. Janševim vplivom tako razmahnilo, je dalo ognjišče ljudskemu figuralnemu slikarstvu pri nas, s kakršnim se ne morejo ponašati niti naši zapadni alpski sosedje, še manj pa vzhodni, ki poznajo le abstraktno ornamentiko. V tej zvezi ne bo presenetilo dejstvo, da se je figuralno slikarstvo na panjevih končnicah razvijalo le v alpskem, zapadnjaško čutečem območju Slovenije (Koroška, Gorenjska, gornja in srednja Dolenjska), dočim v Belokrajini sploh ni poslikanih panjev, marveč le pletenje in sploh ne dobimo več figuralne umetnosti, marveč le še ornamentiko.

Lepe zbirke panjevih končnic hranijo etnografski muzej v Ljubljani, Čebelarско društvo in mnogi zasebniki (tako ima lepo zbirko svetnik A. Bukovec). Kolikor sem v teh zbirkah znan, zgleda, da je najstarejša panjeva končnica ona iz Bukovčeve zbirke, ki nosi letnico 1753. Po vsem videzu se je to slikarstvo razvijalo vsaj že od srede XVIII. stol. dalje malone do danes,

ko ta lepa etnografska specialiteta že izumira pod vplivom »nivelizirajoče civilizacije«, ki je dala izumreti tudi našim »narodnim« hišam, nošam, vezeninam, glasbi, običajem. Moderni, čedalje manj idealistično usmerjeni pa vedno bolj materialistično misleči človek smatra s stori-jami poslikane panje za nesmisel. Moderni panji so opremljeni s številkami ali pa imajo enotno pobarvane končne ploskve brez vsakega ornamenta ali figuralnega okrasja.

Treba je namreč končnice panjev v ulnjaku opremiti različno, da se čebele spoznajo med panji. In tako so za časa našega »kmečkega baroka« več ali manj vešče roke obeh spolov slikale s posebnimi, primitivnimi tempera-barvami nanje: Marijo z Jezuškom na oblaku, ob kraju dve vazi nageljnov in vrtnic, Vnebohod, Sv. Trojico, »kmečke« svetnike — v duhu XVIII. stoletja. Koncem stoletja se pojavijo že historije: Pegam in Lambergar, hudič, ki pelje Lutro s Katrico v pekel itd. Potem v XIX. stol. zacvete historija: Trije kongresni cesarji, Bitke med Francozi in Avstriji, kmet Francoza ziblje, škric-uradnik kmetu kravo molze, francoski maire pobira slovenske fronke itd. Zacveto junaki iz narodne pesmi, kralj Matjaž itd., se pojavijo prizori o žaganju babe in drugih običajev: koledniki itd. Sredi stoletja je stil teh končnic čisti realizem, najčesče pa pristno slo-

venskega humoristično-komičnega značaja. Predmet je često »jezična baba«, ki ji vrag brusi jezik, sitna Jobova boljša polovica, huda ženica, ki pride s palico po moža v gostilno, dalje ženske, ki se tepo za moške hlače, ljubosumne ženske, ki se, jezdeč peteline, tepo s kuhalnici — humor slikarjev je v predmetu neizbrin. Zelo priljubljeni so bili tudi motivi, ki smešijo slabe lovce, cela vrsta je satir na krojače. Izredno humorno sveže so naslikani krojači, ki so znani suhci, katere je sapica dvignila z likalniki in škarjami vred v zrak, dočim se drugi obupno drže grmovja, ali krojači, ki se trkajo s kozlom, ki jih kozel žre, ki se bore s polžem itd. Vmes se vrste slike iz čebelarškega življenja, religiozne slike, žanrske slike vseh vrst.

Lep in dragocen kosček naše originalne ljudske fantazije ima etnograf ohranjen v teh, primitivno, pa vseeno značilno slikanih spominkih na panjih, ki so i dekorativni v barvah i značilni v risbi in konturi. Najživahnejši v barvah so koroški in bohinjski panji, kvalitetno pa se odlikuje Kranj—škojeloška okolica.

Treba nam bo Slovencem vsekakor poskrbeti za dostojno izdajo naše ljudske umetnosti — saj imamo svetu marsikaj novega pokazati!

(S. V.)